

MÜZİK TARİHİNDE BAGATEL TÜRÜ VE BEETHOVEN'IN OP. 119 BAGATELLERİNİN İNCELENMESİ

BAGATELLE FORM THROUGHOUT MUSIC HISTORY AND ANALYSIS OF BEETHOVEN'S OP. 119 BAGATELLES

Sıtkı Kandemir BASMACIOĞLU

İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuarı, İstanbul, Türkiye

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5085-1012>

kanbasmacioglu@itu.edu.tr

Received: 07.03.2020

Accepted: 13.07.2020

Published: 30.07.2020

Öz

Bu çalışmada küçük bir müzik formu olan bagatelin ortaya çıkışı ve müzik tarihi içindeki gelişimi araştırılarak Beethoven'ın Op. 119 bagatelleri bestecilik özellikleri açısından incelenmiştir. Beethoven'ın özellikle Op. 33, Op. 119 ve Op. 126 bagatelleri ile gelişen bu formda birçok besteci eser vermiştir. Beethoven'ın bütün bagatellerinin listesinin yanı sıra, bu formda eser veren bestecilerden de örnekler bu çalışmada yer verilmiştir. Araştırma sırasında yabancı basılı kaynaklar ve makalelerden faydalanılmıştır. Bu çalışmanın, bagatel türünün tanımını ve gelişimini araştırarak, verilen örneklerle piyano repertuarındaki yerini ortaya koyacağı düşünülmektedir.

Anahtar Terimler: Bagatel, Beethoven, Piyano.

Abstract

This study examines the emergence and development of bagatelle, which is a small musical form and concentrates on compositional analysis of Beethoven's Op. 119 bagatelles. This form has developed especially after Beethoven's Op. 33, Op. 119 and Op. 126 bagatelles and many composers used this form in their compositions. In this study, the complete list of Beethoven's bagatelles is provided along with examples from compositions of various composers. Foreign sources and articles have been used for this research. It is believed that this study will contribute to understanding the importance of bagatelle in piano literature by describing it and researching its development throughout music history.

Keywords: Bagatelle, Beethoven, Piano.

GİRİŞ

Bu çalışmanın amacı, bagatel türünün müzik tarihinde ortaya çıkışını, gelişimini ve kullanımını incelemek, bu türde eser vermiş bestecilerden örnekler vererek Ludwig van Beethoven'ın eserleri arasında bagatellerin önemini vurgulamak ve Op. 119 bagatellerinin form, ritim ve armoni içeriklerinin gözetilerek besteleniş özelliklerini inceleyerek bu türün piyano repertuarındaki önemini vurgulamaktır. Bunun yanında Beethoven'ın bilinen tüm bagatellerinin bir listesi, tarihleriyle birlikte referans olması açısından sunulmuştur.

Bagatel kelimesi 17. yüzyılın sonlarından itibaren müzikte serbest formlu küçük eserlerde kullanılmaya başlanmıştır. Fransızcada “küçük, önemsiz şey” anlamına gelen bu kelime, müzik tarihinde ilk kez Marin Marais'nin 1692 yılında yayımlanmış “Pièces en trio” isimli eserinde “Labagatelle” başlığıyla görülmüştür. 1717 yılında ise François Couperin, klavye için “Les bagatelles” isimli rondoyu yayımlamıştır.

Bagatel türü Beethoven'ın 1801 yılından itibaren bestelediği Op. 33, Op. 119 ve Op. 126 serileri sonrasında ün kazanmıştır. Beethoven gibi, aralarında 32 piyano sonatı, 5 piyano konçertosu, 9 senfoni ve 16 yaylı kuartetin de bulunduğu büyük formlu eserleri bestelemiş bir bestecinin, bagatel gibi küçük bir türe dikkat vermiş olması oldukça ilgi çekicidir. Bagatellerin yanı sıra piyano için kısa varyasyonlar, rondolar ve danslar bestelemiş olmasına rağmen, Beethoven'ın sıklıkla çalınan küçük formdaki eserlerinin başında bagateller gelmektedir.

Antonin Dvořák, Camille Saint-Saëns, Franz Liszt, Bedrich Smetana, Jean Sibelius, Anton Webern, Béla Bartók, György Ligeti ve Nikolay Kapustin, Beethoven'dan sonra bu türde eser vermiş besteciler arasında sayılabilir.

Bagateller genellikle solo piyano için yazılmış olsalar da Dvořák'ın iki keman için bestelenmiş Op. 47 bagatelleri ile Webern'in yaylı kuartet için yazdığı 6 bagatel, bu türün diğer çalgılar için bestelenmiş örnekleri arasında gösterilebilir. Bunların yanı sıra Jacques Offenbach'ın da "Bagatelle" isimli tek perdelik bir operası bulunmaktadır.

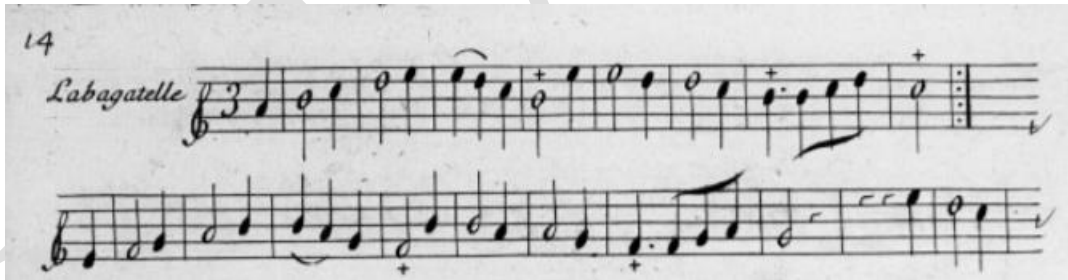
Yöntem

Bu araştırmanın hazırlanmasında, dilimizde bu konu üzerine bir çalışma olmadığı için yabancı basılı kaynaklar ve makaleler kullanılmıştır. Bunun yanı sıra uluslararası akademik veri tabanları taranarak bu konuda yapılmış çalışmalar incelenmiştir.

Bagatel Türünün Tanımı ve Tarihsel Gelişimi

Küçük formlar özellikle romantik dönemden itibaren sıklıkla kullanılmaya başlansa da minyatürlerle 17. yüzyıldan itibaren karşılaşmak mümkündür. Bu eserlere Fransız lavta sanatçılarının karakteristik parçaları, Bach'ın iki sesli envansiyonları ve Couperin ile Rameau'nun programlı eserleri örnek verilebilir¹.

Bagatel türü, belirli bir formdan bağımsız ve fazla kayda değer olmayan küçük parça olarak tanımlanmaktadır². Bu türün müzik tarihindeki ilk kullanımı Marais'nin flüt, keman ve viola da gamba için do majör süitinin "Labagatelle" isimli bölümüyle olmuştur. 1692 senesine ait bu eser yaklaşık bir buçuk dakika sürer ve üç zamanlıdır. Oldukça zarif bir melodik yapıya sahiptir ve halk şarkılarında da kullanılan cümle tekrarlarını ve sonrasında ise eserin tümünün tekrar edildiği da capo tekrarını içermektedir. Bu formu daha sonra Beethoven da bagatellerinin bazılarında kullanacaktır (Bkz. Görsel 1).

Görsel 1. Marais: Pièces en trio – Labagatelle

Couperin'in 1717 yılında "Les Bagatelles" ismiyle yayımlanan rondo formundaki eseri ise hafif bir karakterdedir. Aynı oktavda birbirleriyle kesişen iki ses sürekli hareket halindedir ve bestecinin kullandığı hemiolalar eserin oyuncu mizacına katkıda bulunmuştur. A A B A C A formunda yazılmış bu rondo, armonik yapı açısından oldukça basittir, eserin çoğunda tonik ve dominant akorlar hakimdir. Rondonun bu basit armonik yapısı ve hafif karakteri, bestecinin eseri bagatel olarak adlandırmasının sebeplerinden olarak düşünülebilir (Bkz. Görsel 2).

¹ Einstein, A. (1947). *Music in the Romantic Era*. New York: W. W. Norton & Company, Inc., s. 70.

² Brown, M. J. (2001). *Bagatelle*. <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.01758>. (Erişim Tarihi: 04/05/2020)

Görsel 2. Couperin: Les Bagatelles

Fransız yayımcı Borvin, 1753 yılında çıkardığı dans albümündeki iki parça için bagatel kelimesini uygun görmüştür. 1797’de ise Breitkopf & Härtel, içerisinde hafif ve neşeli karakterdeki parçaları bulundurması muhtemel olan “Musikalische Bagatellen” isimli seriyi yayımlamıştır³.

Bagatel türünün daha sık bir şekilde kullanılması ise Beethoven ile olmuştur. Harvard Dictionary of Music’e göre Beethoven’ın op. 33, op. 119 ve op. 126 bagatelleri, 19. yüzyıla ait küçük formdaki geniş karakteristik eser repertuvarının başlangıç noktasını simgeler⁴. Bu eserler arasında Franz Schubert’in “Moments Musicaux”, Felix Mendelssohn’un “Lieder ohne Wörter”, Frédéric Chopin’in prelütler ve Robert Schumann’ın “Kinderszenen” serileri sayılabilir.

Beethoven’ın 1824 senesine ait Op. 126 bagatellerinden sonra ise birçok besteci bu türde eser vermiştir. Smetana’nın henüz öğrenciyken yazdığı 1844 yılında yayımlanmış “Bagateller ve Impromptular” albümü bunlara örnek gösterilebilir. Sekiz parçadan oluşan bu serideki eserler “Hüzün”, “Mutluluk” ve “Aşk” gibi programlı başlıklar taşır.

Saint-Saëns’in 1856 yılında bestelediği 6 Bagatel Op. 3 de Smetana’nın bagatellerine benzer bir şekilde bestecinin gençlik yıllarında yazılmıştır. Saint-Saëns bu eseri üç parçadan oluşan iki süit olarak öngörmüştür. Buna rağmen altıncı bagatelin giriş kısmının birinci bagatel ile aynı olması, bestecinin bu seriyi bir bütün olarak bestelediğini düşündürmektedir. Eserlerin programlı başlıkları yoktur, ancak karakter olarak birbirlerine zıt bir şekilde sıralanmışlardır. Saint-Saëns’in diğer eserlerinde de görülen kontrpuan içeriği bu bagatellerde de sıklıkla yer almaktadır. Beethoven’ın bagatellerine kıyasla, Saint-Saëns geniş oktav aralıkları, nüanslardaki ani değişimler ve kromatik öğelere daha fazla yer vermiştir (Bkz. Görsel 3).

Görsel 3. Saint-Saëns: Bagatel Op. 3 No. 5

³ Cooper, J. M. (2013). *Historical Dictionary of Romantic Music*. Maryland: Scarecrow Press, s. 39.

⁴ Apel, W. (1974). *Harvard Dictionary of Music*. Cambridge, Massachusetts: The Belknap Press of Harvard University Press, s. 68.

Liszt'in 1885 yılında bestelediği Tonsuz Bagatel S. 216a ise, Beethoven'dan sonra bu türde bestelenmiş önemli eserlerden biridir. Ölümünden bir sene önce yazdığı üçlü formdaki ve vals karakterindeki bu eserde Liszt, kromatik öğeler ve ardışık eksik yedili akorlarını kullanarak tonal bir merkez olmadan müzik yazmanın sınırlarını genişletmeye çalışmıştır (Bkz. Görsel 4).

Görsel 4. Liszt: Bagatelle sans tonalité

Bartók'un Op. 6 14 bagateli ise, eserin yazılmış olduğu 1908 yılında halen Claude Debussy ve Aleksandr Skryabin gibi bestecilerin devam ettirdiği 19. yüzyıl müzik geleneğinin aksine, yeni bestecilik ve piyano teknikleri içermektedir. Buna örnek olarak birinci bagatelin donanımında sağ elde dört diyez, sol elde ise dört bemol bulunması verilebilir. Bu eserlerle Bartók'un atonal ve modal müzik üzerine denemeler yaptığı söylenebilir. Bunun yanı sıra, durağan ve sürekli eşlik, dörtlü armoni ve monofoni de bestecinin bu eserde yararlandığı tekniklerdendir (Bkz. Görsel 5).

Görsel 5. Bartók: Bagatelle Op. 6 No. 1

1951-1953 yılları arasında Ligeti'nin "üzerinde düşünülmüş müzik" anlamına gelen "Musica Ricercata" albümündeki 11 parça, yapıları itibarıyla bagatelle olarak değerlendirilebilir. Buna kanıt olarak, bestecinin bu albümden seçtiği altı eseri nefesli beşli için "6 Bagatelle" ismi altında yeniden düzenlemesi gösterilebilir. "Musica Ricercata"daki eserlerin tümü yalnızca belirli ses gruplarından oluşacak bir şekilde bestelenmiştir ve bu gruplardaki nota sayısı her eserle birlikte bir nota artmaktadır (Bkz. Görsel 6).

Görsel 6. Ligeti: Musica Ricercata No. 1

Kapustin'ın 1991 yılında yayımlanan Op. 59 10 bagateli ise bestecinin başlıca ilham kaynaklarından olan caz müziği ile tonal klasik müzik dilini birleştirmektedir. Oldukça karmaşık caz ritimleri ve doğaçlamaya yakın bölümler içeren bu eserler oldukça piyanistik bir şekilde yazılmıştır ve yüksek virtüözite gerektirmektedir (Bkz. Görsel 7).

Görsel 7. Kapustin: Bagatel Op. 59 No. 2

Beethoven'ın Bagatelleri

Beethoven'ın bestelediği bagateller birtakım küçük fikirlerin ve motiflerin birleşmesiyle oluşmuştur. Bu fikirler her ne kadar geliştirilmeye uygun olsalar da besteci bunları olabildiğince sade bir şekilde kullanmaya yoğunlaşmıştır. Birbirine zıt karakterlerin, ritmik ve armonik yapıların kullanıldığı bagatellerdeki stilistik yeniliklerin, klasik dönem ile romantik dönem arasında bir köprü görevi üstlendiği söylenebilir.

Beethoven'ın Op. 33 7 bagateli, bestecinin yayımlanan ilk bagatel serisidir. 1803 yılında yayımlanmasına rağmen ilk taslaklarının 1792 yılına dayandığı düşünülmektedir⁵. 6 ve 7 numaralı bagateller ise 1801 ve 1802 yıllarında yazılmıştır. Bu serideki eserler Haydn ve Mozart'ın stilistik izlerini taşır. Eserlerin tümü ikili veya üçlü basit formlarda yazılmıştır ve hepsi majör tonlarındadır. Beethoven bu seriyi bir bütün olarak düşünmemiş olsa da eserleri karakter olarak birbirilerine zıt bir şekilde sıralamıştır.

Op. 33'te olduğu gibi Beethoven'ın Op. 119 bagatelleri de bestecinin yıllar içerisinde yazmış olduğu eserlerin bir derlemesidir. Op. 119 bagatellerin üzerinde bu çalışmanın devamında detaylı bir şekilde durulacaktır.

Bu iki opusun aksine Op. 126 ise başından itibaren bir bütün olarak düşünülmüş ve bestelenmiştir⁶. Bu sonuca, birinci bagatelin el yazmasındaki, "Küçük Eserler Dizisi" anlamındaki "Ciclus von Kleinigkeiten" başlığı ile de ulaşılabilir. Beethoven bu bagatel serisini yayımcısı Schott'a, "muhtemelen şimdiye kadar yazdıklarımın en iyisi" ibaresi ile yollamıştır⁷. 1823 yılında yazılan bu 6 bagatel 1826 yılında, bestecinin Op. 125 9. senfonisinden ve Op. 127 yaylı çalgılar için dördlüsünden hemen önce yayımlanmıştır. Beethoven'ın Op. 126'dan sonra yayımladığı tek piyano eseri Op. 129 "Rondo a capriccio" olmuştur. Op. 126 bagateller arasında açık bir ton ilişkisi vardır. Birinci bagatel sol majör tonundadır, ikinci bagatel ise sol minörde yazılmıştır. Sonraki bagatellerin tonları ise bir önceki bagatelin üçlü aralık aşağısındadır. Üçüncü bagatelden itibaren sırasıyla mi bemol majör, si minör, sol majör ve mi bemol majör tonları kullanılmıştır.

Beethoven'ın bu üç bagatel dizisi dışında, ölümünden sonra yayımlanmış birçok bagateli vardır. Bu eserlerin izlerine bestecinin taslak defterlerinde rastlamak mümkündür. Opus numarası taşımayan bu eserler, Beethoven'ın eserlerini kronolojik olarak numaralandırmayı amaçlayan Biamonti, bestecinin tüm eserlerini kapsamayı amaçlayan katalogta bulunmayan eserlere yoğunlaşan Hess ve opusu olmayan eserler anlamındaki WoO ve ek anlamındaki Anh. kısaltmalarıyla Beethoven'ın tüm

⁵ Lorince, M. (1982). The Beethoven Bagatelles. *American Music Teacher*, 32(1), s. 8.

⁶ Cone, E. T. (2016). *Beethoven's Experiments in Composition: The Late Bagatelles* (Vol. Beethoven). (M. Spitzer, Ed.) New York: Routledge, s. 379.

⁷ Irmer, O. v. (1970). *Beethoven - Sämtliche Bagatellen - Vorwort*. Köln, Münih: G. Henle Verlag.

eserlerini sınıflandıran Kinsky-Halm kataloglarında yer almaktadır (Bkz. Tablo 1). Bu bagateller arasında en bilineni 1867 yılında yayımlanan “Für Elise” isimli la minör tonundaki WoO 59 bagateldir.

Tablo 1. Beethoven’ın Bagatelleri

Eser Numarası	Başlık	Açıklama
WoO 52	Presto (Bagatel) do minör	1795, yeniden düzenlenme 1798 ve 1822, Op. 10 No. 1 piyano sonatı için düşünülmüştür.
WoO 53	Allegretto (Bagatel)	1796–7, Op. 10 No. 1 piyano sonatı için düşünülmüştür.
Op. 33	7 Bagatel No. 1 Andante grazioso, quasi allegretto mi bemol majör No. 2 Scherzo allegro do majör No. 3 Allegretto fa majör No. 4 Andante la majör No. 5 Allegro, ma non troppo do majör No. 6 Allegretto quasi Andante re majör No. 7 Presto la bemol majör	1801–2
WoO 54	Lustig-Taurig (Bagatel) do majör	1802
WoO 56	Allegretto (Bagatel) do majör	1803, yeniden düzenlenme 1822, Op. 53 piyano sonatı için düşünülmüştür.
WoO 59	Für Elise (Bagatel) la minör	1808–10
WoO 60	Bagatel si bemol majör	1818
Op. 119	11 Bagatel No. 1 Allegretto sol minör No. 2 Andante con moto do majör No. 3 a l’Allemande re majör No. 4 Andante cantabile la majör No. 5 Risoluto do minör No. 6 Andante – Allegretto sol majör No. 7 Allegro, ma non troppo do majör No. 8 Moderato cantabile do majör No. 9 Vivace moderato la minör No. 10 Allegramente la majör No. 11 Andante, ma non troppo si bemol majör	1820–2
Op. 126	6 Bagatel No. 1 Andante con moto sol majör No. 2 Allegro sol minör No. 3 Andante mi bemol majör No. 4 Presto si minör No. 5 Quasi allegretto sol majör	1824

No. 6 Presto mi bemol majör		
WoO 213a	Andante (Bagatel) re bemol majör	Biamonti 283
WoO 213b	Finale (Bagatel) sol majör	Biamonti 282
WoO 213c	Allegro (Bagatel) la majör	Biamonti 284
WoO 213d	Rondo (Bagatel) la majör	Biamonti 275
WoO 214	Allegretto (Bagatel) do minör	Hess 69
WoO 216a	Bagatel do majör	Hess 73
WoO 216b	Bagatel mi bemol majör	Hess 74
Hess 57	Bagatel do majör	1824, Op. 126 bagatellerinin el yazmaları arasında taslağı bulunmuştur, eser tamamlanmamıştır.
Anh. 21	Bagatel sol majör	Beethoven'ın WoO 112 "An Laura" isimli şarkısının piyano düzenlemesidir, düzenlemeyi kimin yaptığı bilinmiyor. Bu eser Diabelli'nin 1826 tarihli Op. 119 bagateller edisyonuna 12 numaralı bagatel olarak eklenmiştir.

7 Bagatel Op. 119

Op. 119 her ne kadar bir derleme olsa da serinin yayımlanmasıyla ilgili olarak öğrencisi Ferdinand Ries'e yazdığı bir mektubunda Beethoven, Ries'e "altı bagatel veya küçük parçanın yanı sıra birbiriyle ilişkili olan beş parça daha yolladığını" belirtmiştir. Bu da Beethoven'ın bu serideki 1-6 ve 7-11 numaralı bagatelleri iki ayrı grup halinde düşündüğünü akla getirmektedir⁸.

Op. 119 serisindeki ilk altı bagatelin izlerine farklı tarihlerde ortaya çıkmış kaynaklarda rastlanmaktadır. 2 ve 4 numaralı bagatellerin taslakları bestecinin 2. piyano konçertosunun 1809 yılında bestelenen kadansının ve tamamlanmamış "Erlkönig" adlı eserinin el yazmaları arasında bulunmuştur. 3 ve 5 numaralı bagatellere ait çalışmalar 1801-1802 yıllarına ait Wielhorsky ve Kessler isimli taslak defterlerinde yer almaktadır. 1 numaralı bagatelin de eski tarihli bir kaynağa dayandığı düşünülse de henüz bunu kanıtlayan bir belge ortaya çıkmamıştır⁹. 6 numaralı bagatele ait bir taslak bestecinin "Missa solemnis" eserinin çalışma notlarının arasında bulunmuştur. Bu sebeple bu eserin 1819-1820 yıllarında yazıldığı düşünülmektedir.

7-11 arası bagatellerin izleri ise "Missa solemnis" ve Op. 109 piyano sonatının çalışmalarının bulunduğu defterde bulunmuştur. Bu beş eser 1821 yılında Starke'nin derlediği "Wiener Pianoforteschule" isimli pedagojik eserinde yer almıştır¹⁰.

Beethoven, bu eserleri daha önce yazdığı altı bagatel ile birleştirerek bir seri oluşturmuştur ve bu seri Schlesinger tarafından Paris'te ve Clementi tarafından Londra'da "11 Yeni Bagatel" ismiyle 1823 yılında yayımlanmıştır. Schlesinger bu seriye, yine kendilerinin yayımladığı Op. 111 32 numaralı piyano sonatı üzerine Op. 112 numarasını vermiştir. Clementi edisyonunda ise opus numarası verilmemiştir. Daha önceden Op. 112 numarası verilen "Meeresstille und Glückliche Fahrt" isimli

⁸ Marston, N. (1986). Trifles or a Multi-Trifle? Beethoven's Bagatelles, Op. 119, Nos 7-11. *Music Analysis*, 5(2/3), s. 196.

⁹ Cone, E. T. (2016). *Beethoven's Experiments in Composition: The Late Bagatelles* (Vol. Beethoven). (M. Spitzer, Ed.) New York: Routledge, s. 380.

¹⁰ Cooper, B. (1986-1987). Beethoven's Portfolio of Bagatelles. *Journal of the Royal Musical Association*, 112(2), s. 208.

koro eseriyle karıştırılmaması için Breitkopf & Härtel tarafından 1851 yılında yayımlanan Beethoven'ın eser kataloğunda ise Op. 119 numarası ilk kez kullanılmıştır¹¹.

Op. 119 serisindeki bagatellerin farklı zamanlarda yazılmış kaynaklardan ortaya çıkmış olmasına rağmen, bu eserler rasgele veya tarihsel bir şekilde sıralanmamıştır. Beethoven sıralamada tonalite, oktav, ölçü ve zıt karakterleri göz önünde bulundurmamıştır. İlk beş bagatel birbirini izleyen hızlı ve yavaş tempoları içerir ve sırasıyla 3/4, 2/4, 3/8, 4/4 ve 6/8 ölçüleriyle yazılmıştır. Altıncı bagatel ise yavaş bir girişten sonra gelen hızlı bir bölümden ve kodadan meydana gelir ve 3/4, 2/4 ve 6/8 ölçülerini kullanarak bu altı bagatelden oluşan seriyi tamamlar. 7-11 numaralı bagateller de karakter olarak birbirleriyle kontrast oluşturacak şekilde sıralanmıştır.

Op. 119 No. 1

Bir numaralı bagatel sol minör tonundadır. Allegretto temposu ve 3/4 ölçüsüyle bir menueti andırır. A B A ve koda formundadır. Besteci röpriz bölümünde ana temanın çeşitlemesinden faydalanmıştır. Koda, büyük bir crescendo ile forteye ulaştıktan sonra, ani bir şekilde pianoya düşülür ve eser pianissimo olarak sol majör akoru ile biter. Bu akor, do majör tonundaki ikinci bagatelin dominantı rolünü oynamaktadır (Bkz. Görsel 8).

Görsel 8. Bagatel Op. 119 No. 1 ölçü 1-6

Op. 119 No. 2

Birinci bagatel ile zıt karakterde olan do majör tonundaki ikinci bagatel 2/4 ölçüde yazılmıştır ve andante con moto başlığını taşır. Küçük bir köprüyle bağlanan birbirinin neredeyse aynısı iki kısım ve kodadan oluşur. Eserin çoğunda sağ el eşlik görevini üstlenir, sol el ise birbirinden uzak oktavlarda oyuncu karakterli, sürekli kalın ve ince oktavlar arasında gidip gelen ve büyük atlamalar içeren melodiyi çalar. İnce oktavda gelen kodanın yarattığı etki ise bir müzik kutusuna benzemektedir (Bkz. Görsel 9).

Görsel 9. Bagatel Op. 119 No. 2 ölçü 1-4

Op. 119. No. 3

Re majör tonundaki üçüncü bagatel 16. yüzyılda Alman **arsitokrasisinde** ünlü bir dans olan allemande başlığını taşır ve bu formda sıklıkla görüldüğü gibi eksik ölçüyle başlar. Bir önceki bagatelin tiz oktavdaki kodası, bu eserin başlangıcını hazırlar. Geleneksel 2/4 veya 4/4 ölçülerine sahip

¹¹ Tyson, A. (1963). The First Edition of Beethoven's Op. 119 Bagatelles. *The Musical Quarterly*, 49(3), s. 332.

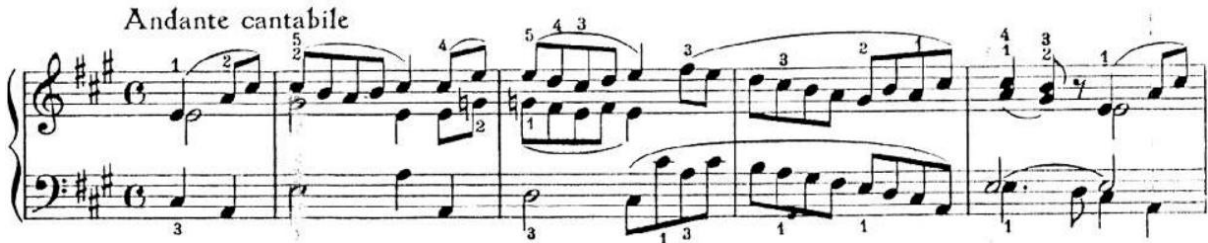
allemandelerin aksine, eserde 18. yüzyılın sonlarında bu türde görülmeye başlanan 3/8 ölçü kullanılmıştır. Eserin dans karakterini kimi ölçülerdeki hafif ikinci vuruştan sonra gelen kuvvetli üçüncü vuruş ortaya çıkarmaktadır. Bu bagatel birbirine zıt karakterli A ve B kısımları ile B kısmının materyali kullanılarak oluşturulmuş bir kodadan oluşmaktadır (Bkz. Görsel 10).

Görsel 10. Bagatel Op. 119 No. 3 ölçü 1-8

Op. 119. No. 4

Andante cantabile başlıklı dördüncü bagatel, bir önceki bagatel ile kontrast yaratacak şekilde sakin bir karakterdedir ve üçüncü bagatelin dominantı olan la majör tonunda yazılmıştır. Eserin tümü üç sesli bir koralı andırır ve küçük bir A B A formundadır. A ile B kısımlarını bağlayan ölçüde sol elde gelen trilin kullanılış biçimi, Beethoven'ın 1818 yılında tamamladığı Op. 106 Hammerklavier sonatının son bölümündeki füğün temasını akla getirmektedir (Bkz. Görsel 11).

Görsel 11. Bagatel Op. 119 No. 4 ölçü 1-4

Op. 119. No. 5

Beş numaralı bagatel risoluto başlığını taşır ve 6/8 ölçüde yazılmıştır. Do minör tonundaki bu eser, bir önceki la majör tonundaki bagatele göre büyük bir kontrast oluşturmaktadır. Beethoven dördüncü bagatelin taslağının sonunda "Attaca la seguente Bagatelle" ibaresini kullanarak dört ve beş numaralı bagatelleri bir parçanın iki bölümü olarak tasarladığını belirtmiştir¹². Sol elde kullanılan ve eserin çoğunda kesintisiz bir şekilde devam eden akorlardan oluşan kararlı ritmik yapı, esere marş karakteri vermektedir. Bestecinin kullandığı gösterişli süslemeler ise barok dönemi akla getirmektedir (Bkz. Görsel 12).

Görsel 12. Bagatel Op. 119 No. 5 ölçü 1-4

Op. 119. No. 6

¹² Cooper, B. (1990). *Beethoven and the Creative Process*. Oxford: Oxford University Press, s. 272

Altıncı bagatel sol majör tonundadır ve andante başlığını taşıyan bir girişle başlar. Bir önceki bagatelin tonuna atıfta bulunarak do notasıyla başlayan cantabile karakterdeki küçük bir kanonu anımsatan bu giriş kısmı, fermatadan sonra gelen bir kadans ve onu takip eden iki ölçülük akorlardan oluşan bir köprüyle eserin allegretto bölümüne bağlanır. Beethoven bu bagatelde, serideki ilk beş bagatelde kullandığı tekniklerin bir özetini sunmuştur. Giriş kısmı yavaş ve 3/4 ölçüdedir, sonrasında gelen allegretto ise neşeli bir karakterdedir ve 2/4 ölçüde yazılmıştır. Eksik ölçüyle başlayan allegretto bölümünde birbirine bağlı sekizlik notalar sayesinde ölçü sürekli kaymaktadır. Melodi sağ ve sol eller arasında gidip gelmektedir. Sonrasında ise ana temanın bir çeşitlemesi 6/8 ölçüde tempo değişimi olmadan verilmiştir. Eser 2/4 ölçüdeki koda ile sonlanır (Bkz. Görsel 13, 14).

Görsel 13. Bagatel Op. 119 No. 6 ölçü 1-4

Görsel 14. Bagatel Op. 119 No. 6 ölçü 8-12

Op. 119. No. 7

Op. 119 bagateller arasında teknik olarak en zor olan eserlerden biri olan yedinci bagatel do majör tonundadır. Eser allegro, ma non troppo ibaresi ile verilmiştir. Eserin başında sağ eldeki tril, piano nüansında kesintisiz bir şekilde alt ve üst sesler arasında gidip gelir. Sonrasında gelen sekiz ölçülük bölüm kontrpuan öğeleri içerir. İki ölçülük bir köprü sonrasında gelen eserin ikinci yarısında ise sol elde basta on ölçü boyunca gelen trilin üzerine kurulu sekizlik ve sonrasında onaltılık, üçleme onaltılık ve otuzikilik notalar eserin doğal bir şekilde hızlanmasına yol açar. Pianodan fortissimoya kadar yükselen bu kısımdan sonra gelen do majör inici arpej ile eser sonlanır. Eserin, her kısmın kendine has bir bitişi olan A B A formunda olduğu söylenebilir. Bu eserdeki Beethoven'ın son sonatlarını ve Op. 120 Diabelli Varyasyonları'nı andıran teknik kullanım, yüksek bir piyanizm gerektirmektedir (Bkz. Görsel 15).

Görsel 15. Bagatel Op. 119 No. 7 ölçü 1-6

Op. 119. No. 8

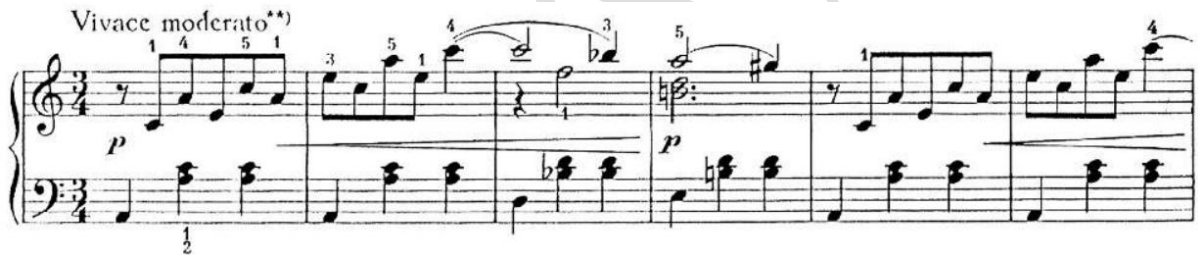
Moderato cantabile başlıklı sekizinci bagatel sakin karakterdedir ve dördüncü bagatelde de olduğu gibi bir korali andırmaktadır. A A B B sırasıyla ikili formda yazılmıştır. Bir önceki bagatelin tonu olan do majörde yazılmış bu **eseri** dokuzuncu ölçüsünde aniden gelen si bemol majör tonu ve farklı seslerdeki kromatik geçişler bestecinin son eserlerinde görülen armonik kontrastları anımsatır. Bu **eseri** olabildiğince bağlı çalabilmek için gerekli parmak değişimleri piyanistik açıdan oldukça zorlayıcıdır (Bkz. Görsel 16).

Görsel 16. Bagatel Op. 119 No. 8 ölçü 1-6

Op. 119. No. 9

Bir vals olan dokuzuncu bagatel, bir önceki bagatelin ilgili minörü **olun** la minör tonundadır. Kodasız küçük bir A B A formundaki eserde crescendolardan sonra gelen ani pianolar dikkat çekicidir. Kırık akorlardan oluşan sağ eldeki pasajlara sol eldeki vals ritmi eşlik eder. I, II ve V akorlarının kullanıldığı eser Beethoven'ın el yazmasında vivace assai ed un poco sentimentale başlığı ile yer alırken eserin birinci edisyonunda vivace moderato ibaresi yer almaktadır (Bkz. Görsel 17).

Görsel 17. Bagatel Op. 119 No. 9 ölçü 1-6

Op. 119. No. 10

Eser yalnızca 13 ölçü uzunluğundadır ve bir önceki bagatela kontrast olarak la majör tonundadır. Sağ eldeki staccato aralıklar ile sol eldeki bağlı oktav atlamalarından oluşur. Bir önceki eserde olduğu gibi burada da yalnızca I, II ve V akorlarının kullanılmış olması ve bu iki eserin kısalığı, Beethoven'ın 9 ve 10 numaralı bagatelleri bir bütün olarak kurguladığını düşündürmektedir (Bkz. Görsel 18).

Görsel 18. Bagatel Op. 119 No. 10 ölçü 1-13

Op. 119. No. 11

Op. 119 serisinin son bagateli si bemol majör tonundadır ve andante ma non troppo başlığını taşır. A B ve küçük bir koda formunda yazılmıştır. **Eser**, bestecinin Op. 110 sonatının birinci bölümünün girişini andıran cantabile bir melodiyle başlar, sonrasında gelen doğaçlamayı andıran kadans bir üst oktavdaki B kısmına bağlanır. Son dört ölçüde verilen ve bir korali anımsatan akorlarla eser son bulur (Bkz. Görsel 19).

Görsel 19. Bagatel Op. 119 No. 11

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada bagatel türünün ilk örneklerinden itibaren müzik tarihinde kullanımı araştırılmıştır ve bu türün önemli örneklerinden olan Beethoven'ın Op. 119 7??? bagateli bestecilik özellikleri açısından incelenmiştir. Beethoven'ın bütün bagatellerinin bir listesine yer verilmesinin yanı sıra diğer besteciler tarafından yazılmış bagatel örnekleri de irdelenmiştir.

Müzikte bagatel formu 17. yüzyıldan itibaren görülmeye başlanmış ve günümüze kadar birçok besteci tarafından kullanılmıştır. “Küçük ve anlamsız şey” kelime anlamının aksine Beethoven'ın bagatelleri, içerdikleri malzeme kısıtlı olmasına rağmen, küçük formdaki müzikal derinlikleriyle romantik dönemdeki karakteristik eserlere ilham kaynağı olmuştur. Smetana, Saint-Saëns, Liszt, Bartók, Ligeti ve Kapustin gibi besteciler ise bu türü geliştirmiştir.

Beethoven'ın bagatellerinin birçoğu geleneksel anlamda teknik olarak zorlayıcı değilse de müzikal yapıları ve armonik içerikleriyle yorumcuyu düşünmeye sevk etmektedir. Özellikle Op. 119 ve Op. 126 bagateller Beethoven'ın geç dönem bestecilik anlayışını yansıttığından, bu eserlerde bestecinin son piyano sonatlarından, Op. 120 Diabelli Varyasyonları'ndan ve son yaylı kuartetlerinden izler bulmak mümkündür.

Bu çalışma ile bagatel formunun ve özellikle Beethoven'ın bagatellerinin müzik tarihine katkılarının daha iyi anlaşılması ve özellikle Beethoven'ın bagatellerinin konser programlarında ve konservatuvar piyano müfredatlarında daha sık bir şekilde yer alması umut edilmektedir.

KAYNAKÇA

- Apel, W. (1974). *Harvard dictionary of music*. Cambridge, Massachusetts: The Belknap Press of Harvard University Press.
- Brown, M. J. (2001). Bagatelle. <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.01758>. (Erişim Tarihi: 04/05/2020)
- Cone, E. T. (2016). *Beethoven's Experiments in Composition: The Late Bagatelles* (Vol. Beethoven). (M. Spitzer, Ed.) New York: Routledge.
- Cooper, B. (1990). *Beethoven and the Creative Process*. Oxford: Oxford University Press.
- Cooper, B. (1986-1987). Beethoven's Portfolio of Bagatelles. *Journal of the Royal Musical Association*, 112(2), 208-228.
- Cooper, J. M. (2013). *Historical Dictionary of Romantic Music*. Lanham, Maryland: Scarecrow Press.
- Einstein, A. (1947). *Music in the Romantic Era*. New York: W. W. Norton & Company, Inc.
- Irmer, O. V. (1970). *Beethoven - Sämtliche Bagatellen - Vorwort*. Köln, Münih: G. Henle Verlag.
- Lorince, M. (1982). The Beethoven Bagatelles. *American Music Teacher*, 32(1), 8-11.
- Marston, N. (1986). Trifles or a Multi-Trifle? Beethoven's Bagatelles, Op. 119, Nos 7-11. *Music Analysis*, 5(2/3), 193-206.

Tyson, A. (1963). The First Edition of Beethoven's Op. 119 Bagatelles. *The Musical Quarterly*, 49(3), 331-338.

EXTENDED ABSTRACT

The aim of this research is to study the origins of bagatelle as a musical form; its history, development and usage throughout music literature, to give the complete list of Beethoven's bagatelles and to focus on Beethoven's Op. 119, which is one of the pillars of this genre. The first examples of bagatelles can be seen in the late 16th and early 17th centuries in compositions by Marais and Couperin. Marais gave the title "Labagatelle" to a movement in his trio suite for flute, violin and viola da gamba in 1692. This movement is melodically elegant and uses the repetitions typical to folk songs. Couperin's rondo named "Les bagatelles" for harpsichord comprises of two voices in the same octave that constantly overlap with each other. Harmonically simple, this piece uses hemiolas to contribute to its cheerful manner. In a dance album published by the French publisher Borvin in 1753, there are two pieces titled bagatelle. Furthermore in 1797 Breitkopf & Härtel published a cycle called "Musikalische Bagatellen" that is believed to include pieces of light and cheerful character. Yet the genre defining pieces of this form were the Op. 33, Op. 119 and Op. 126 bagatelles of Beethoven. Beethoven composed many short pieces during his life and in the letters to his publishers he called some of them "little trifles" or "Kleinigkeiten", and several of those pieces were published as bagatelles. The Op. 33 and Op. 119 bagatelles are collections of pieces that were composed in different periods of Beethoven's life. While Op. 33 was published in 1802, it is believed that its first sketches come from as early as 1792. This opus consists of 7 bagatelles and these pieces are influenced by the styles of early classical composers, such as Haydn and Mozart. Similarly, Op. 119 was published in 1823, yet some of the pieces in this cycle can be traced back to 1801. The outlines of the 2nd and 4th bagatelles can be found among the composer's manuscript for his second piano concerto dating from 1809. The traces of the 3rd and 5th bagatelles are in Wielhorsky and Kessler sketchbooks from 1801-1802. While a draft for the 6th bagatelle can be found along with the composer's "Missa solemnis" sketches dating from 1819-1820, the source for the first bagatelle has yet to be found. The bagatelles 7-11 were composed for Starke's pedagogic album "Wiener Pianoforteschool" and were published for the first time in 1821. Beethoven combined his 6 prior pieces with the 5 later ones and they were published as "11 New Bagatelles" in 1823. While the pieces in this cycle were composed in different periods, Beethoven arranged them so that there are characteristic and tonal contrasts between them. On the contrary, Op. 126 was composed as a whole unit in 1823 and was published right before the composer's 9th symphony Op. 125 and string quartet Op. 127, and shows unifying features in both usage of tonality and character. The Op. 119 and Op. 126 bagatelles show Beethoven's late compositional style and hint to his larger works such as the late piano sonatas, Diabelli Variations Op. 120 and late string quartets. There are also many bagatelles by Beethoven that were published after his death, the traces of which can be found in his sketchbooks. These works, some of which were considered as movements for his piano sonatas, do not have opus numbers but have been catalogued as WoO, meaning works without opus numbers and Anh., meaning appendix by Kinsky-Halm, as well as by Biamonti and Hess. The most famous of these works is the bagatelle in a minor WoO 59, also known as "Für Elise". The bagatelles of Beethoven were one of the defining compositions that led to character pieces of small form in the romantic era, Schubert's "Moments Musicaux", Mendelssohn's "Lieder ohne Wörter", Chopin's preludes and Schumann's "Kinderszenen" to name a few. Smetana, Saint-Saëns, Liszt, Bartók, Ligeti and Kapustin are also among composers who composed bagatelles after Beethoven and improved this genre. Especially, Liszt with his "Bagatelle sans tonalité", Bartók with his 14 Bagatelles Op. 6 and Ligeti with his "Musica Ricercata" are noteworthy. This study was conducted to give better understanding of bagatelle as a genre with its early usage and development, and identify Beethoven's oeuvre as a milestone in character pieces of small form in music literature, while analyzing the musical and harmonic content of Op. 119 bagatelles. It is noted that this work will shed light on the importance of bagatelles in piano repertoire resulting in the inclusion of these works in concert programs and music school syllabuses more frequently.